

P. E. Society's

**Modern College of Arts, Science and Commerce,
Ganeshkhind, Pune - 16 (Autonomous)**

END SEMESTER EXAMINATION : OCT. / NOV. - 2024

Faculty : Arts

Semester - III

Program : Arts

SET : A

Program (Specific) : BA (Arts)

Course Type :

Class : SYBA

Max. Marks : 60

Course : Geography (Population Geography)

Time : 3 Hours

Course Code : GEO23201 (Minor - I) Paper : I

Total Pages : 3

Instructions to the Candidates :

1. *All questions are compulsory. Attempt all questions.*
2. *Figures to the right indicate full marks.*
3. *Draw neat diagrams whenever necessary.*
4. *Use of map stencils is allowed.*

Q. 1. Answer the following questions in one or two sentences. (Any 10)

20

- a) What is over population?
- b) Who is the father of Population Geography?
- c) Define migration.
- d) According to Malthus theory, increase in cereals and growth in resources occurs to which proportion?
- e) Write the formula of Crude Fertility Rate?
- f) Write the names of any two population experts / scientists.
- y) What is meant by Human Development Index (HDI)?
- r) State any two social factors that affects the distribution of World population.
- l) What is current population of India?
- v) State any two effects of migration.
- m) What is Age Specific Death Rate?
- n) Which country has the largest number of elderly people in the World?
- s) Write the definition of seasonal migration.
- t) How India rank in terms of Human Development Index (HDI) compared to the World.

Q. 2. Answer the following questions in 50 words (Any 5)

15

- a) Write short note on - Under population.
- b) Explain briefly the importance of Population Geography.
- c) Explain the difference between emigration and immigration.

- d) State the population policy of India in short.
- e) Write the relationship between Population Geography and economics.
- f) Write short note on - systematic approach of Population Geography.
- y) Write a brief note on Age and Sex Specific Death Rate.

Q. 3. Answer the following questions in 150 words. (Any 3)

15

- a) Describe briefly Karl Marx theory of population.
- b) State briefly the reasons for migration.
- c) Describe the interrelationship between population growth and the future of India.
- d) Discuss the economic indicators of human development.
- e) Describe Demographic Transition Theory in short.

Q. 4. Answer the following questions in 300 words. (Any 1)

10

- a) What is Population Geography? Explain the nature and scope of Population Geography.
- b) Discuss in detail the population problems in India.

*****

मराठीत भाषांतर

द्वितीय वर्ष कला (SYBA)

लोकसंख्या भूगोल (सेमिस्टर - 3)

विद्यार्थ्यांसाठी सूचना :

1. सर्व प्रश्न अत्यावश्यक आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.
2. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3. आवश्यक असेल तिथे सुबक आकृत्या काढा.
4. नकाशा स्टेन्सील वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न - 1, खालील प्रश्नांची उत्तरे एक ते दोन वाक्यात लिहा. (कोणतेही 10)

20

- अ) अतिरिक्त लोकसंख्या म्हणजे काय?
- ब) लोकसंख्या भूगोलाचा जनक कोण आहे?
- क) स्थलांतराची व्याख्या सांगा.
- ड) माल्थसच्या सिद्धांतानुसार अन्नधान्य व साधनसंपत्तीची वाढ कोणत्या श्रेणीनुसार होते?
- ई) ढोबळ जन्मदाराचे सूत्र मांडा.
- फ) कोणत्याही दोन लोकसंख्या तजांची नावे द्या.
- य) मानवी विकास निर्देशांक म्हणजे काय?
- र) जागतिक लोकसंख्येच्या वितरणावर परिणाम करणारे कोणतेही दोन सामाजिक घटक सांगा.
- ल) भारताची सध्याची लोकसंख्या किती आहे?

व) स्थलांतराचे कोणतेही दोन परिणाम सांगा.

म) वयोगट सापेक्ष मृत्युदर म्हणजे काय?

न) जगातील सर्वात जास्त वृद्धांची संख्या असणारा देश कोणता?

स) व्याख्या लिहा - हंगामी स्थलांतर

त) जगाच्या तुलनेत मानवी विकास निर्देशांकाच्या (सन 2023 - 24) बाबतीत भारत कितव्या स्थानावर आहे?

प्रश्न - 2, खालील प्रश्नांची उत्तरे 50 शब्दात लिहा. (कोणतेही 5)

20

अ) टिप लिहा - न्यूनतम लोकसंख्या

ब) लोकसंख्या भूगोलाचे महत्व थोडक्यात स्पष्ट करा.

क) देशत्यागी स्थलांतर व देशानुगामी स्थलांतर यातील फरक स्पष्ट करा.

ड) भारताचे लोकसंख्या धोरण थोडक्यात मांडा.

ई) लोकसंख्या भूगोल व अर्थशास्त्र यातील संबंध स्पष्ट करा.

फ) टिप लिहा - लोकसंख्या भूगोलाचा सूत्रबद्ध दृष्टीकोन

य) लिंग - वयोगट सापेक्ष मृत्युदरावर थोडक्यात माहिती लिहा.

प्रश्न - 3, खालील प्रश्नांची उत्तरे 150 शब्दात लिहा. (कोणतेही 3)

18

अ) कार्ल मार्क्सचा सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा.

ब) स्थलांतराची कारणे थोडक्यात मांडा.

क) लोकसंख्या वाढ आणि भारताचे भविष्य यांच्यातील आंतरसंबंधाचे विवेचन करा.

ड) मानवी विकासाचे आर्थिक निर्देशक याची चर्चा करा.

ई) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत थोडक्यात विषद करा.

प्रश्न - 4, खालील प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (कोणतेही 1)

12

अ) लोकसंख्या भूगोल म्हणजे काय? लोकसंख्या भूगोलाची स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) भारतातील लोकसंख्याविषयक समस्यांची विस्तृत चर्चा करा.

*****